Lietas Nr. 133059114
Lietas arhīva Nr. 104AA-0016-16/20

SPRIEDUMS
Rīgā, 2016.gada 18.janvārī

Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesnesis G.Kveska
tiesneses L.Šteinerte un I.Vīgante

izskatīja rakstveida procesā administratīvā pārkāpuma lietu sakarā ar akciju sabiedrības "Air Baltic Corporation" pilnvarotā pārstāvja apelācijas sūdzību par Rīgas rajona tiesas 2015.gada 5.maija spriedumu, ar kuru atstāts negrozīts Valsts robežsardzes 2014.gada 24.septembra lēmums Nr.114, bet iesniegtā sūdzība noraidīta.

Aprakstošā daļa

Valsts robežsardzes Rīgas pārvaldes lidostas "Rīga" 1.kategorijas robežkontroles punkta galvenā inspektore I.Seņkāne 2014.gada 2.jūlijā plkst.16.05 sastādīja administratīvā pārkāpuma protokolu AA Nr.075912 juridiskai personai, AS "Air Baltic Corporation" reģ. Nr. 40003245752 (juridiskā adrese Mārupes novads, Starptautiskā lidosta „Rīga").

Protokolā AA Nr.075912 ir norādīta izdarītā administratīvā pārkāpuma būtība -2014.gada 2.jūlijā plkst.10.05 AS "Air Baltic Corporation" ar reisu BT425 no Maskavas atveda Baltkrievijas pilsoni bez derīgas Šengenas vīzas vai uzturēšanās atļaujas (vīzas derīguma termiņš no 2014.gada 3.jūlija). /pers. E/, dzim./datums/, pase Nr./numurs/ Šengenas (Grieķijas) daudzreizēja "C" kategorijas vīza ar uzturēšanās laiku 90 dienas. Personas iecelošanas mērķis bija ceļot uz Romu (protokolam AA Nr.075912 pielikumā personas pases kopija).

Protokolā A A Nr.075912 norādīts, ka ir pārkāpts Imigrācijas likuma 21.panta pirmajā daļā noteiktais un izdarīts Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk spriedumā - LAPK) 114.^{2}pantā paredzētais pārkāpums.

Protokolam AA Nr.075912 pievienoti pielikumi - Baltkrievijas pases /numurs/kopija, Šengenas (Grieķijas) vīzas kopija, iekāpšanas kartes un biļetes kopijas, iecelošanas atteikuma pie robežas kopija, liecinieku ziņojumi, paskaidrojums no aviokompānijas pārstāvja, personas /pers. E/ paskaidrojums (lietas 37.-51.lpp.).

Ar VR Rīgas pārvaldes priekšnieka V.Rinkuna 2014.gada 9.jūlijs lēmumu Nr. 829-900-AA075912 (turpmāk - VR Rīgas pārvaldes Lēmums) AS "Air Baltic Corporation" saukta pie administratīvās atbildības par LAPK 114.^{2}pantā paredzētā pārkāpuma izdarīšanu un piemērots naudas sods EUR 3900 (trīs tūkstoši deviņi simti) (lietas 53.-54.lpp.).

AS "Air Baltic Corporation" minēto lēmumu pārsūdzēja un ar Valsts robežsardzes priekšnieka pienākumu izpildītāja I.Zālīša 2014.gada 24.septembra lēmumu Nr.114 ir grozīts VR Rīgas pārvaldes 2014.gada 9.jūlija lēmums Nr. 829-900-AA075912 daļā par noteikto soda mēru, grozot sodu no EUR 3900,00 (trīs tūkstoši deviņi simti) uz EUR 3000 (trīs tūkstoši) (lietas 8.-17.lpp.).

AS „Air Baltic Corporation" pārsūdzēja minēto Lēmumu un ar Rīgas rajona tiesas 2015.gada 5.maija spriedumu atstāts negrozīts Valsts robežsardzes 2014.gada 24.septembra lēmums Nr.114, bet iesniegtā sūdzība noraidīta (lietas 66. -84.lpp.).

Pirmās instances tiesa spriedumā, pamatojoties uz LAPK 289.^{13}panta trešajā daļā noteikto, novērtējusi pārsūdzēto lēmumu un Iestādes iesniegtos paskaidrojumus, atzīstot, ka Lēmumā, motīvu daļā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams. Iestāde ir pareizi, vispusīgi un pilnīgi novērtējusi pierādījumus, līdz ar ko tiesa ir pievienojusies Iestādes motivācijai un izvērstāku argumentu izklāstu šajā daļā nav norādījusi.

Pirmās instances tiesa atzinusi, ka Lēmums atbilst LAPK noteikumiem, izdots ievērojot procesuālos un formālos priekšnoteikumus un materiālo tiesību normas, tādēļ nav pamats to atcelt.

Papildus šiem atzinumiem spriedumā ir norādīts sekojošais.

Pirmās instances tiesa konstatējusi, ka lietā nav strīds par to, ka AS "Air Baltic Corporation" darbībās lēmumā minētajā gadījumā ir saskatāmi visi LAPK 114.^{2}pantā paredzētā pārkāpuma sastāva objektīvo pusi veidojošie elementi.

Lietā nav strīds par to, ka ir pārvadāti tādas valsts pilsoņi, kas nav Eiropas Savienības vai Eiropas ekonomiskās zonas dalībvalsts. 2014.gada 2.jūlijā AS „Air Baltic Corporation" no Maskavas uz Rīgu atveda Baltkrievijas pilsoni /pers. E/, dzimusi /datums/, un sūdzības iesniedzējs šo faktu neapstrīd.

Lietā nav strīds arī par to, ka Baltkrievija nav ES vai EEZ dalībvalsts, kā arī lietā nav strīds arī par to, ka saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksu, Regulu Nr.539/2001 un Imigrācijas likumu šīm personām iecelošanai Latvijā bija nepieciešams derīgs ceļošanas dokuments un derīga vīza. Personai bija derīga pase, taču nebija vīza, kas dotu tiesības iecelot Latvijas Republikā.

Persona uzrādīja Šengenas valstu (Grieķijas) daudzreizējo "C" kategorijas vīzu Nr.GRC002611936 (derīguma termiņš norādīts no 2014.gada

3.jūlija līdz 2015.gada 2.jūlijam), līdz ar ko, personai ieceļot Latvijas Republikā vīzas derīguma termiņš vēl nebija sācies. Šajā sakarā pirmās instances tiesa secinājusi, ka lietā nepastāv strīds arī par to, ka personai nebija Latvijas Republikas valsts robežas šķērsošanai nepieciešamais ceļošanas dokuments.

Pirmās instances tiesas ieskatā šādu pārkāpumu ir viegli konstatēt, jo tam nav nepieciešamas nekādas padziļinātas pārbaudes. Nav nekāda objektīva izskaidrojuma tam, kāpēc ir pieļauta šāda kļūda un uz Latvijas Republiku atvesta persona bez derīgas vīzas vai derīgas uzturēšanās atļaujas. Tiesas ieskatā minētie apsvērumi liecina, ka pārkāpumu rīkojoties ar pienācīgu rūpību bija iespējams novērst. Šajā sakarā tiesa norādījusi uz likuma "Par aviāciju" 112.panta pirmajā daļā un Imigrācijas likuma 21.pantā noteikto, kā arī Augstākās tiesas Senāta skaidrojumu par LAPK 9.panta pirmās daļas noteikumiem (piemēram, Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 5.marta spriedums lietā SKA-19/2009 18.-19.punkts).

Pirmās instances tiesa atzinusi, ka šāda veida lietās administratīvo pārkāpumu ir pamats atzīt par maznozīmīgu tikai tad, ja var konstatēt, ka nelegālās imigrācijas risks ir bijis niecīgs un pastāv vēl kādi papildus apstākļi, kas liecina par pārkāpuma maznozīmīgumu. Tiesa atzinusi, ka izskatāmajā lietā šādu papildus apstākļu nav, līdz ar to secinājusi, ka nav objektīva pamata izskatāmajā lietā pārkāpumu atzīt par maznozīmīgu.

Spriedumā atzīts, ka sūdzības iesniedzēja izdarītais pārkāpums nav formāls un situācija, kad personai nav derīga vīza vai uzturēšanās atļauja, pēc sava rakstura rada būtisku apdraudējumu ar likumu aizsargātajām valsts migrācijas politikas interesēm, un pārkāpuma maznozīmīguma atzīšanai nepietiek ar apstākli, ka pārkāpuma rezultātā nav radušās negatīvas sekas.

Pirmās instances tiesa uzskata, ka LAPK 114.^{2}pants attiecas uz ļoti atšķirīgām situācijām - gan tādām, kad atvestajai personai ir ceļošanas dokumenti, taču tie neatbilst visām normatīvo aktu prasībām, gan tādām, kad pārvadātājs uz Latvijas Republiku ir atvedis personas, kurām nav visu ceļošanas dokumentu (piemēram, ir pase, bet nav vīzas), gan arī tādām, kad personai vispār nav ceļošanas dokumentu. Izskatāmajā lietā persona mēģināja ieceļot Latvijas Republikā ar Baltkrievijas pasi, bet bez derīgas vīzas.

Pirmās instances tiesa atzinusi, ka naudas sods 3000 *euro* apmērā, ir atzīstams par samērīgu un pārkāpumam atbilstošu.

Par Rīgas rajona tiesas 2015.gada 5.maija spriedumu AS "Air Baltic Corporation" pilnvarotais pārstāvis (turpmāk - sūdzības iesniedzējs) iesniedzis apelācijas sūdzību.

Sūdzībā ir norādīts, ka pirmās instances tiesas spriedums tiek pārsūdzēts pilnā apjomā.

Sūdzības iesniedzējs uzskata, ka spriedumā pienācīgi nav novērtēti LAPK 21.panta piemērošanai būtiskie apsvērumi.

Spriedumā nav izvērtēti AS Air Baltic argumenti un paskaidrojumi, kas pamato iespēju nepiemērot naudas sodu atbilstoši LAPK 21.panta normām, kā arī nav norādīts kāds īpašu un atbildību mīkstinošu apstākļu kopums ir jākonstatē, lai būtu pamats LAPK 21.panta nosacījumu piemērošanai. Vairākas valsts iestādes ir publicējušas savas vadlīnijas saistībā ar LAPK 21.panta normu piemērošanu un iepazīstoties ar šiem kritērijiem, pēc analoģijas būtu secināms, ka šajā lietā pastāv LAPK 21.panta piemērošanas nosacījumi.

Sūdzības iesniedzējs ir izklāstījis tos vēsturiskos statistikas rādītājus par AS Air Baltic saukšanu pie administratīvās atbildības par LAPK 114.^{2}pantā paredzētā pārkāpuma izdarīšanu, norādot, ka ir veikti vairāki pasākumi, lai stāvoklis ar pasažieru pārvadājumiem uzlabotos.

Spriedumā nav vērtēts, ka pasažierim bija reāli eksistējoša vīza un tajā pašā ieceļošanas reizē Valsts robežsardze atļāva personai turpināt ceļu. Šādā rīcībā ir saskatāma acīmredzama pretruna, jo tiek uzsvērta AS Air Baltic atbildība par nelegālās imigrācijas risku, bet personai tiek ļauts ieceļot. Šāda Valsts robežsardzes rīcība acīmredzami liecina par pārkāpuma maznozīmīgumu.

Sūdzības iesniedzējs norāda, ka LAPK 114.^{2}panta dispozīcijas satura pamatošana ar Imigrācijas likuma 21.pantu absolūti nav piemērojama. Pareizi panta saturu būtu piepildīt ar Šengenas robežu kodeksa un Vīzu kodeksa normām.

Pirmās instances tiesas spriedumā nav norādīti motīvi par to, kādi tiesas apsvērumi norāda uz iespēju viegli konstatēt pārkāpumu, un kāpēc šie apsvērumi izslēdz jebkādu citu apsvērumu nozīmi.

Šengenas robežu kodekss un Vīzu kodekss pieļauj, ka tām stundām, kuras pietrūka līdz vīzas derīguma sākumam, Valsts robežsardzei ir jāizvērtē un tā var izsniegt vīzu uz robežas. Ja Valsts robežsardze to nedara, tad tā nav tiesīga piemērot pārvadātājam naudas sodu.

Sūdzības iesniedzējs lūdz atcelt Rīgas rajona tiesas 2015.gada 5.maija spriedumu daļā par naudas soda piemērošanas atstāšanu spēkā, atceļot naudas sodu, izbeidzot administratīvā pārkāpuma lietu vai saskaņā ar LAPK 21.pantu atzīt pārkāpumu par maznozīmīgu, atzīstot naudas soda piemērošanu par nesamērīgu un izteikt AS „Air Baltic Corporation" mutvārdu aizrādījumu.

Par AS „Air Baltic Corporation" iesniegto apelācijas sūdzību Valsts robežsardze ir iesniegusi paskaidrojumus, kuros norādīts, ka apelācijas sūdzību neatzīst, jo sūdzība daļēji satur jau iesniedzēja 2014.gada 10.oktobra sūdzībā Valsts robežsardzes ietvertos iebildumus attiecīgi pamatojums uz tiem jau sniegts pārsūdzētajā tiesas spriedumā.

Motīvu daļa

Saskaņā ar LAPK 289.^{21}pantā noteikto, apgabaltiesa apelācijas sūdzību izskata koleģiāli triju tiesnešu sastāvā, rakstveida procesā un ievērojot šā kodeksa divdesmit trešajā „a" nodaļā noteikto tiesvedības kārtību.

Tiesas kolēģija uzskata, ka AS "Air Baltic Corporation" pilnvarotā pārstāvja iesniegto sūdzību var izskatīt rakstveida procesā, izvērtējot lietas materiālus.

Tiesas kolēģija novērtējusi apelācijas sūdzības motīvus un pārbaudījusi lietas materiālus atzīst, ka Rīgas rajona tiesas 2015.gada 5.maija spriedums ir likumīgs un pamatots, līdz ar ko ir atstājams negrozīts.

Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 289.^{13}panta trešā daļa nosaka, ja tiesnesis, izskatot sūdzību, atzīst, ka iestādes lēmumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, viņš par sūdzību pieņemtā nolēmuma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas iestādes motivācijai. Šādā gadījumā izvērstāks argumentu izklāsts nav nepieciešams.

Atbilstoši LAPK 289.^{21}panta piektajai daļai, pēc šīs pašas LAPK normas vadās apelācijas instances tiesa izskatot sūdzības par rajonu (pilsētas) tiesu nolēmumiem.

Vērtējot apelācijas sūdzībā izklāstītos argumentus, tiesas kolēģija atzīst, ka Valsts robežsardze savā 2014.gada 24.septembra lēmumā Nr.114, ir sniegusi pareizu un pilnībā pietiekamu motivāciju tam, kādu iemeslu dēļ lēmums par soda piemērošanu tā būtībā ir pareizs, līdz ar ko arī apelācijas instances tiesa šai motivācijai pievienojas.

No pirmās instances tiesas sprieduma ir redzams, kādi motīvi ir bijuši par pamatu tam, ka AS "Air Baltic Corporation" izdarītais pārkāpums nebūtu atzīstams par maznozīmīgu un šos motīvus tiesas kolēģija uzskata par pareiziem.

AS "Air Baltic Corporation" izdarītais pārkāpums nebūtu atzīstams par maznozīmīgu arī tāpēc, jo ir izdarīts pastāvot LAPK 34.panta pirmās daļas 2.punktā norādītajam atbildību pastiprinošam apstāklim, proti, gada laikā atkārtoti ir izdarīts līdzīgs likumpārkāpums, par kuru persona jau administratīvi sodīta. Pārkāpuma maznozīmīgums varētu būt atzīstams tad, ja pārkāpuma pieļaušanā vairāk būtu konstatējamas gadījuma rakstura pazīmes un pārkāpums izdarīts pirmo reizi. Tiesas kolēģijai nav pamata neticēt Valsts robežsardzes paskaidrojumos iekļautajām norādēm par to, ka AS "Air Baltic Corporation" jau iepriekš ir tikuši piemēroti mutvārdu aizrādījumi par analoģiskiem administratīvajiem pārkāpumiem, taču tie nav sasnieguši mērķi un nav atturējuši pārvadātāju no turpmākas pārkāpumu izdarīšanas.

Par to, ka LAPK 21.panta piemērošanas praksei ir vairāk izņēmuma gadījuma raksturs, nevis ar noteiktiem kritērijiem vērtējams sistemātiska ietekmēšanas līdzekļa raksturs, liecina kopējā LAPK Vispārīgās daļas uzbūve. LAPK normas, atšķirībā no Krimināllikuma normām, nedod tiesām tiesības piemērot sodus, kas ir zemāki par attiecīgā panta sankcijā noteikto sodu. Šāda likumdevēja nostāja apliecina to, ka katra soda sankcija ir atbilstoši izvērtēta un nevar pastāvēt kādi īpaši apstākļi, kas ļautu noteikt mīkstāku sodu.

Tiesas kolēģija uzskata, ka ar administratīvā pārkāpuma maznozīmīgums nevar tikt pamatots ar normatīvo aktu interpretāciju, piemeklējot juridisku argumentāciju, jo atbilstoši LAPK 21.panta pirmajai daļai maznozīmīga pārkāpuma jēdziens ir saistīts ar ziņām par pašu pārkāpumu, tā raksturu. Tiesas kolēģijas izpratnē pārkāpuma maznozīmīgumam ir jābūt acīmredzamam, jo LAPK 21.panta piemērošanas kritēriji ir jāizprot arī zemāka ranga amatpersonām, kuras ir tiesīgas izdarīt atzinumu par pārkāpuma maznozīmīgumu un neuzsākt administratīvā pārkāpuma lietvedību. Lai arī tiesības iesniegt apelācijas sūdzību par rajona tiesas nolēmumu administratīvā pārkāpuma lietā ir procesā iesaistītās puses tiesību neatņemama sastāvdaļa, praksi, kad apelācijas instances tiesā tiek risināts strīds par pārkāpuma maznozīmīgumu, līdz galam nevar uzskatīt atbilstošu procesuāli izveidotās trīs pakāpju pārsūdzības būtībai.

Ņemot vērā LAPK 114.^{2}panta sankcijā likumdevēja noteikto soda piedraudējumu, ir uzskatāms, ka ar šī panta normām tiek aizsargātas ārkārtīgi nozīmīgas Latvijas Republikas, Eiropas Savienības un Eiropas Ekonomiskās zonas intereses pasažieru pārvadāšanas jomā saistībā ar migrāciju un valstu ārējās robežas šķērsošanu caur Latvijas Republiku.

Soda sankcijas par šāda rakstura administratīvajiem pārkāpumiem tiek netieši regulētas Eiropas Savienības normatīvajos aktos, kas vēl jo vairāk norāda uz to, ka ar migrācijas kontroli saistītie jautājumi Eiropas Savienībai un Eiropas Ekonomikas zonas valstīm ir ārkārtīgi svarīgi.

Papildus augstāk izklāstītajiem apsvērumiem tiesas kolēģija uzskata par nepieciešamu norādīt, ka tiesu prakse liecina par to, ka no AS "Air Baltic Corporation" puses uz pārkāpumu maznozīmīgumu, kā pamata argumentu administratīvā pārkāpuma lietā pieņemtā nolēmuma grozīšanai, tiek norādīts arvien biežāk. Šādas aizstāvības pozīcijas izvēles masveidīgums var radīt maldīgu iespaidu par konkrēta, līdzīga pārkāpuma raksturu kopējā visu pārkāpumu masā, un varētu liegt tiesām saskatīt patiešām maznozīmīgu pārkāpumu starp citiem, smagākiem pārkāpumiem.

Rīgas rajona tiesas spriedums ir tiesisks un pamatots.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 289.^{22}pantu un 289.^{12}panta otrās daļas 1.punktu, Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija

nosprieda

Rīgas rajona tiesas 2015.gada 5.maija spriedumu atstāt negrozītu, bet AS „Air Baltic Corporation" iesniegto apelācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams un stājas spēkā tā sastādīšanas dienā.

Spriedums sastādīts 2016.gada 18.janvārī.

Tiesnesis G.Kveska

Tiesnese L.Šteinerte

Tiesnese I.Vīgante